

4. Prava djeteta: stjecanje iskustva, upoznavanje i njihovo primjenjivanje

Djeca ne bi trebala samo znati koja prava imaju, već i naučiti kako ih poštovati i koristiti. Da bi se to postiglo, škola mora ponuditi okvir koji učenicima omogućava širok raspon iskustva učenja o pravima djeteta. U odnosu na tri glavne kategorije obrazovanja za demokratsko građanstvo, one se mogu sažeti kako slijedi:

Stjecanje iskustva dječjih prava (učenje kroz dječja prava): Učenici stječu iskustvo prava djeteta kroz načela kojima se upravlja razredom i školskom zajednicom, što ima izravan utjecaj na njih. Ova kategorija ima veze s razvojem stavova, vrijednosti i vještina.

Upoznavanje dječjih prava (učenje o dječjim pravima): Učenici znaju i razumiju koja imaju prava. Ključno je za taj proces, u kojemu je znanje i razumijevanje u središtu, planiranje i priprema učitelja u ciljanom i promišljenom vođenju učenika ka sažimanju i izvođenju zaključaka.

Primjena prava djece (učenje za dječja prava): Djecu se potiče da poštuju i iskoriste svoja prava u razredu i školi. Na taj su način obučeni za njihovu buduću ulogu formiranih i aktivnih građana u demokratskoj zajednici (to ima veze sa sudjelovanjem, kako u školi, tako kasnije u životu odraslih građana).

Učenje u duhu dječjih i ljudskih prava ("kroz") i učenje kako sudjelovati u demokratskoj zajednici ("za") zadaća je cijele školske zajednice. Svi učitelji i ravnatelji moraju igrati svoju ulogu, kao i učenici i njihovi roditelji.

Te tri dimenzije učenja za demokratsko građanstvo međusobno se podržavaju i nadopunjuju. Prilike za pokretanje i provođenje odgovarajućih procesa učenja opisane su i prikazane u ovom priručniku. Konkretno, pojava "doživljavanje prava djece" podrazumijeva pažljiv odabir metoda poučavanja i učenja koje omogućuju učenicima da iskuse školu kao mikro-zajednicu u skladu s načelima ljudskih prava i dječjih prava.

Da bi se to postiglo, od vitalne je važnosti da djeca doživljavaju osjećaj poštovanja prema sebi kao prema osobama i da se njihovo mišljenje čuje u diskusijama ili donošenju odluka. Iskustva djece i mladih trebaju se poštovati i trebaju se odraziti na to, jer upravo ta točka povezuje njihovo stvarno iskustvo s njihovim znanjem i razumijevanjem ljudskih i dječjih prava.

Da bi učenici doživjeli, upoznali i primijenili dječja i ljudska prava – da bi zaista sudjelovali u demokratskoj zajednici - u primjerenom okviru škole, to je bez sumnje izazovna zadaća za cijelu školsku zajednicu. Ne samo da nastavnici i školski menadžment već i djeca i njihovi roditelji moraju odraditi svoj dio, kako bi to uspješno postigli. Bitna komponenta u ovom procesu je načelo sudjelovanja. Na taj način, mnogi oblici sudjelovanja koji se već prakticiraju u razrednim prostorijama i školskim zajednicama postaju dio obrazovanja za djecu.

Različiti oblici sudjelovanja

Sudjelovanje može imati mnoge oblike. Sudjelovanje može započeti u razrednoj ili školskoj zajednici i proširiti se na šire društvo izvan škole:

1. Informirati se o aktualnim pitanjima i vodstvu
2. Pisati o aktualnim pitanjima i vodstvu
3. Razgovarati o aktualnim pitanjima
4. Podržati određena kretanja unutar zajednice
5. Osnivanje grupe za zagovaranje (ili političke stranke) ili pridruživanje osnovnoj organizaciji
6. Sudjelovati u sastancima skupine za zagovaranje
7. Voditi nevladinu organizaciju
8. Glasovati na izborima
9. Podržati kandidate u izbornim kampanjama
10. Kandidirati se na izborima i nakon izbora preuzeti dužnost
11. Platiti poreze
12. Uključiti se u lobiranje
13. Odslužiti vojni rok
14. Korištenje pravnih putova, npr. kontaktiranje vladinih dužnosnika, rješavanje predmeta na sudu itd.

5. Pedagoški pristup: učenje iz primjera

Ovaj priručnik primjenjuje razredni induktivni pristup poučavanja i učenja kroz konkretne primjere. Proučavanjem ili doživljavanjem jednog ili više primjera učenici mogu shvatiti opće, apstraktno načelo ili uvid. Ovaj priručnik prikazuje tri koraka koje nastavnici trebaju poduzeti prilikom poučavanja primjerima:

1. Pažljiv izbor jednog ili više odgovarajućih primjera; odlučivanje o najboljem mediju i metodi za predstavljanje primjera.
2. Stvaranje pažljivo moderiranih faza rasprave i razmišljanja tijekom kojih učenici - koristeći primijenjeni primjer - razvijaju svoje opće poznavanje teme i ključnih pojmova. U fazama rasprave i razmišljanja, učenici razvijaju svoje opće razumijevanje i dolaze do razumijevanja ključnih pojmova koje je primjer pokazao.
3. Stvaranje prikladnih mogućnosti za korištenje novostečenog znanja i kategorija primjenom na nove kontekste (prijenos znanja).

Radi podrške učitelju u izvođenju koraka 2, ista matrica se koristi u svim nastavnim jedinicama. Ta matrica objašnjava tri dimenzije koja se odnose na obrazovanje za demokratsko građanstvo i

obrazovanje za dječja prava koja su važna za opisanu jedinicu.

Predložena su ključna pitanja koja će usmjeriti razmišljanje učenika u razredu. Ovaj napor razmišljanja od strane učenika je važan, jer ciljevi učenja ne bi smjeli ostati izvan misli učitelja ili učenika, već ih učenici trebaju izraziti svojim riječima, kao nešto što su razumjeli, iskusili, u čemu su obučeni, ili to žele raditi u budućnosti. Razmijenivši svoje uvide u razredu, učenici će imati koristi jedni od drugih, kao i razredna zajednica u cjelini.

Procesi učenja postat će najmoćniji i najučinkovitiji onda kad učenici znaju zašto uče određene dijelove informacija, pojmova i kategorija, vještina ili načina i načela ponašanja u demokratskim zajednicama. Faze razmišljanja i rasprave stoga ne bi trebale izvući samo opće zaključke iz konkretnih primjera, već obuhvatiti cijeli proces učenja.

Što se tiče konstruktivističkog učenja, učenici će postati svjesni vlastitog osobnog pristupa učenju općenito, saznat će koja su vrsta učenika i kakve specifične prednosti i potrebe učenja imaju.

Poučavanje u duhu ljudskih prava ("kroz") potiče učitelje da učenici daju prostor i vrijeme da uče prema svojim potrebama. Možda će na taj način spoznati o tome koji smo profil učenika postati dio našeg identiteta.

